

***Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026***

Załącznik do Zarządzenia nr 32/24
Dyrektora PCPR w Stargardzie
z dnia 10 grudnia 2024 r.

***Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego
na lata 2024 -2026***

STARGARD 2024 r.

*Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026*

WPROWADZENIE

Przemoc jest zjawiskiem, które destrukcyjnie wpływa na strukturę rodzinną, społeczną i kulturową. Narusza wszelkie prawa i dobra osobiste, naraża na niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia oraz wywołuje cierpienie, a każdy człowiek ma niezaprzeczalne i niepodlegające dyskusji prawo do godnego życia w poczuciu bezpieczeństwa. Przemoc domowa godzi w wyżej wymienione podstawowe prawa człowieka, nie znajduje usprawiedliwienia i jest przestępstwem. Od instytucji pomocowych wymaga się podjęcia stanowczych, ukierunkowanych działań w celu zahamowania jej występowania i rozwoju.

Doznawanie przemocy może mieć różny charakter: fizyczny, psychiczny, seksualny, ekonomiczny. Każdy z rodzajów przemocy może mieć tragiczne skutki. Osoby doznające przemocy odczuwają nieustanny lęk, bezsilność i przygnębienie. Podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu. Ponadto zaczynają być przekonane o własnej bezradności w sytuacji, co prowadzi do zaniku motywacji do działania.

Nadrzędnym celem programu jest objęcie profesjonalną i specjalistyczną pomocą osoby uwikłane w przemoc: zarówno dotknięte przemocą jak i będące świadkami przemocy domowej. Ponadto psychoedukacja, edukacja prawna, praca socjalna i działania samopomocowe stanowią jego myśl przewodnią.

Realizacja programu dążyć ma do wzbudzenia w osobach uwikłanych w przemoc poczucia bezpieczeństwa, akceptacji i przynależności, spowodowania wzrostu poczucia własnej wartości i sprawstwa zapobiegającego negatywnym zjawiskom społecznym, w tym wiktymizacji i poczuciu wyobcowania.

1. PRAWNE UWARUNKOWANIA PROGRAMU

Podstawę prawną opracowania i realizacji Programu stanowi art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, który stanowi, że do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Natomiast obowiązujący Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030 w obszarze 2.2.2. nakłada na jednostki samorządu terytorialnego – szczebla powiatowego obowiązek opracowania i realizacji indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową.

2. CELE PROGRAMU

Głównym celem programu jest wskazanie właściwych sposobów reagowania w sytuacji doznawania przemocy ze wskazaniem na przysługujące prawa i działania, które mogą podejmować poszczególne instytucje wspierające osoby w procesie radzenia sobie z kryzysem oraz w wychodzeniu z przemocy. Nadrzędnym celem programu jest objęcie profesjonalną i specjalistyczną pomocą osoby uwikłane w przemoc: zarówno dotknięte przemocą jak i będące świadkami

Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026

przemocy domowej. Ponadto psychoedukacja, edukacja prawna, praca socjalna i działania samopomocowe stanowią jego myśl przewodnią.

Program nastawiony jest na udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc oraz nieakceptowanie takich sytuacji i zachowań, które mogłyby akcentować współodpowiedzialność osoby krzywdzonej za przemoc wobec niej stosowaną, dbanie o to, by program przyczyniał się do faktycznych zmian w postawach i zachowaniach oraz zwiększał poczucie odpowiedzialności za własne czyny,

3. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA

3.1 Psychoedukacja

Otoczenie osób doznających przemocy w rodzinie wsparciem psychologicznym jest niezbędną formą pomocy, którą w pierwszej kolejności winny otrzymać osoby pozostające w kryzysie spowodowanym negatywnymi doświadczeniami powstałymi w wyniku przemocy i zachowań agresywnych. Bycie osobą doznającą przemocy czy świadkiem przemocy domowej jest traumatycznym przeżyciem i wiąże się z przeżywaniem silnych, negatywnych emocji, w tym lęku, psychicznego cierpienia, poczucia winy, wstydu i zagrożenia. Stąd bardzo ważne jest wsparcie psychologiczne i towarzyszenie osobom doświadczającym przemocy w ich poczynaniach na drodze do zmiany życia. Droga ta jest trudna i wymaga zaangażowania, podejmowania trudnych decyzji, z uwzględnieniem ich konsekwencji, w celu powstrzymania przemocy. Ambiwalencja uczuć, zmienność zachowań jest związana z poszczególnymi fazami cyklu przemocy. Stąd ważne jest prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych dla osób doznających przemocy domowej celem zwiększenia świadomości oraz wiedzy o mechanizmach towarzyszących przemocy.

3.2. Edukacja prawna

Profesjonalna pomoc prawna ma duże znaczenie w trakcie podejmowania interwencji kryzysowej wobec osób doznających przemocy i osób pokrzywdzonych przestępstwem. Stanowi niezbędną formę wsparcia umożliwiającą zarówno instytucjom udzielającym pomocy jak i osobom doświadczającym przemocy podjęcie konkretnych działań i stanowczych kroków, zapewniających bezpieczeństwo i ochronę praw poszkodowanym. Pozwala na uregulowanie istotnych kwestii prawnych zmierzających do poprawy trudnej sytuacji, w której znajdują się osoby uwięzione w przemoc. W ramach konsultacji prawnych osoba doświadczająca przemocy uzyska pomoc w przygotowaniu stosownej dokumentacji, przykładowo: wniosku o powołanie pełnomocnika z urzędu, zwolnienie z kosztów sądowych, zabezpieczenie roszczenia dochodzonego, przymusowe leczenie osób uzależnionych od alkoholu oraz wsparcie prawne w sprawach o eksmisję osoby nadużywającej alkoholu i stosującej przemoc (pozew o eksmisję), precyzowanie roszczeń w sprawach (pozew rozwodowy), prowadzenie spraw o ograniczenie władzy rodzicielskiej osobie stosującej przemoc, prowadzenie spraw dotyczących ponoszenia kosztów utrzymania rodziny (pozwy o alimenty), gróźb karalnych, przygotowanie pozwów o znęcanie psychiczne i fizyczne, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Zatem poradnictwo prawne w postaci wykładów informacyjno-edukacyjnych oraz indywidualnych konsultacji stanowi nieodzowny element programu skierowanego do osób uwięzionych w przemoc domową.

**Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Starogardzkiego na lata 2024 -2026**

3.3. Praca socjalna

Praca socjalna również stanowi ważny aspekt pomocy udzielanej ofiarom przemocy. Pozwala na przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez interwencję i ingerencję w życie wewnętrzne rodziny. Zwłaszcza wówczas, gdy pracownik socjalny jako pierwszy udziela wsparcia. Pracownik socjalny wraz z osobą krzywdzoną podejmuje działania w celu zabezpieczenia niezbędnych potrzeb, w tym dobra jej i innych członków rodziny, funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto motywuje do zmiany w różnych sferach życia. Praca socjalna umożliwia stworzenie planu bezpieczeństwa pozwalającego na przyjęcie właściwej postawy wobec sprawcy przemocy domowej. Ponadto sprzyja wzmocnieniu więzi rodzinnych wśród poszczególnych członków rodziny borykających się z problemem przemocy. Ma bardzo duże znaczenie dla zapobiegania powstawania warunków sprzyjających rozprzestrzenianiu się zjawiska przemocy w rodzinie poprzez poszukiwanie rozwiązań, walkę z ubóstwem, bezrobociem czy alkoholizmem. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu trudności osób doświadczających przemocy pozwala im w pewnym stopniu odzyskać siłę do zmiany swojej sytuacji życiowej i rodzi chęć do samodzielnego stawienia czoła problemom będącym przyczyną trudnej sytuacji życiowej.

3.4. Grupa wsparcia

Istotą spotkań organizowanych w ramach grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej jest zapewnienie bezpieczeństwa i akceptacji, przeciwdziałanie wyizolowaniu i swoistemu poczuciu osamotnienia osób doświadczających różnych form przemocy ze strony osoby bliskiej. Spotkania te mają również służyć informowaniu o możliwościach skorzystania z pomocy w innej formie tj. wizyta u specjalisty, pomoc prawna. Dzięki uczestnictwie w grupie osoby doświadczające przemocy mogą dzielić się doświadczeniem i wsparciem emocjonalnym, dodawać sobie wzajemnej odwagi w celu przezwyciężenia poczucia bezradności, mogą przezwyciężać poczucie wstydu, poczucie winy oraz budować siłę, nadzieję i poczucie wartości wśród uczestniczek grupy, mogą toczyć walkę z poczuciem osamotnienia z własnymi problemami, odkrywać na nowo własną wartość i poszanowanie dla własnej osoby, dostarczać motywacji i energii do działań mających na celu rozwiązanie problemu, nabrać pewności siebie, nie tylko stanowczo się sprzeciwić stosowanej przemocy lecz zadbać o ochronę swoich praw i dóbr podejmując działania mające na celu dokonanie przełomu i zmiany w życiu.

3.5. Treści edukacyjne

PSYCHOEDUKACJA				
L.p.	Tematy do realizacji	Cele	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Czym jest przemoc domowa	a. zdefiniowanie zjawiska przemocy domowej, b. uświadomienie, że przemoc domowa nie jest zjawiskiem unikatowym, że najczęściej osobami jej doświadczającymi są kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni, c. zdobycie wiedzy na temat rodzajów przemocy domowej.	psycholog/terapeuta	2024-2028

**Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026**

2.	Cykle przemocy	a. dostarczenie informacji, że związki w których kobiety doświadczają przemocy ze strony swoich partnerów, przechodzą przez trzy fazy powtarzającego się cyklu: fazy narastania napięcia, fazy gwałtownej przemocy i fazy miodowego miesiąca, b. uświadomienie sobie zniewalającej roli fazy miodowego miesiąca.		
3.	Sytuacja społeczna i psychologiczna osoby krzywdzonej.	a. dostarczenie wiedzy nt. psychologicznego uwikłania osoby dotkniętej przemocą, b. Syndrom Stresu Pourazowego, c. syndrom wyuczonej bezradności, d. wtórna wiktyimizacja, e. zjawisko „prania mózgu”, f. syndrom sztokholmski.		
4.	System zachowań osób stosujących przemoc służący łamaniu oporu osoby krzywdzonej i podporządkowaniu jej sobie.	a. zdobycie wiedzy na temat form przemocy domowej i sposobów zniewolenia osoby krzywdzonej, b. autodiagnoza własnej sytuacji, c. zmniejszenie poczucia osamotnienia w doświadczaniu okrutnych zachowań osoby stosującej przemoc, d. wzbudzenie poczucia zbuntowania i wyzwolenia z sytuacji niewoli.		
5.	Asertywność, granice, skuteczne odmawianie.	a. przybliżenie pojęcia i zasad asertywnych zachowań, b. uświadomienie sobie posiadania terytorium fizycznego i psychologicznego oraz prawa do obrony granic, c. rozpoznanie skutków przyzwalania na przekraczanie granic przez osobę <u>sprawującą przemoc</u> i rezygnację z nich.		
6.	Rozpoznawanie uczuć, myśli wzmacniające, myśli osłabiające.	a. rozpoznanie jak myślenie wpływa na uczucia i zachowania, b. uświadomienie, jak sposób myślenia motywuje do działania, bądź osłabia.		
7.	Lęk.	a. oswojenie się z uczuciem lęku, b. poznanie konstruktywnego sposobu radzenia sobie z lękiem.		
8.	Złość.	a. uporządkowanie wiedzy o uczuciu złości, b. rozpoznanie szkodliwych sposobów radzenia sobie ze złością w sytuacji przemocy, c. poznanie sposobów konstruktywnego radzenia sobie ze złością i wykorzystania jej do zmiany sytuacji.		
9.	Skuteczna obrona. Jak zachować się przed awanturą, w czasie awantury i po jej zakończeniu?	a. zinventaryzowanie i przyjęcie strategii wyzwalających z przemocy, korzystanie z nich w życiu, b. stworzenie instrukcji, określającej postępowanie osób doświadczających przemocy, c. opracowanie indywidualnych dla każdego uczestnika grupy danych niezbędnych do <u>obrony przed przemocą</u> , d. wykazanie, że osoba doświadczająca przemocy nie jest bezradna.		

**Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026**

EDUKACJA PRAWNA				
1.	Jak korzystać z pomocy policji? Prawa osób doświadczających przemocy domowej.	a. uzyskanie informacji, jak skutecznie wzywać interwencję policji, b. zapoznanie się z procedurą „Niebieskie Karty”, c. uświadomienie sobie praw osoby krzywdzonej oraz obowiązków interweniujących policjantów.	Policjant/prawnik	
2.	Jak prawo określa przemoc i co trzeba zrobić, żeby wkroczyło prawo?	a. uświadomienie sobie, że przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna i ekonomiczna popełniana na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem i podlega karze pozbawienia wolności, b. dostarczenie wiedzy na temat procedury postępowania przygotowawczego do sprawy karnej, c. uświadomienie sobie, że od przedstawionych organom ścigania dowodów w sprawie zależy, czy postępowanie może zakończyć się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, umorzeniem dochodzenia, czy warunkowym zawieszeniem.	prawnik/policjant	
3.	Co jest dowodem w sprawach karnych o znęcanie się fizyczne i psychiczne? Jak zbierać dowody?	a. zdobycie wiedzy na temat sposobu gromadzenia dowodów, niezbędnych do uzyskania wyroku w sprawie karnej o znęcanie, b. motywowanie osób doświadczających przemocy do koncentrowania się na zbieraniu dowodów przestępstwa, również tych osób, które jeszcze nie decydują się na wniesienie oskarżenia o znęcanie, c. koncentrowanie osób doświadczających przemocy domowej na zbieraniu dowodów w celu uniknięcia bezradności.	policjant/prawnik	
4.	Egzekwowania postanowień sądowych	a. przeprowadzenia dozorów, b. egzekwowania postanowień sądowych skierowanych do osób stosujących przemoc, c. zagadnienia procedury sądowej, d. rola kuratora zawodowego	prawnik/kurator	
5.	Indywidualne porady prawne	przygotowaniu stosownej dokumentacji, przykładowo: a. wniosek o powołanie pełnomocnika z urzędu, b. zwolnienie z kosztów sądowych, c. zabezpieczenie roszczenia dochodzonego, d. przymusowe leczenie osób uzależnionych od alkoholu, e. pozew o eksmisję, f. pozew rozwodowy, g. pozwy o alimenty itp.	prawnik	
PRACA SOCJALNA				
1.	Strategie obrony osobistych praw	a. poznanie praw człowieka. b. zinventaryzowanie praw utraconych na skutek działań sprawcy przemocy domowej.		

**Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026**

		c. Uświadomienie sobie własnej odpowiedzialności za odzyskanie praw/przy pomocy innych ludzi oraz instytucji.		
2.	Indywidualne wsparcie socjalne	a. pomoc w uzyskaniu świadczeń, dokumentów, b. w rozwiązywaniu codziennych problemów, c. rozmowy na temat tego, jakie są możliwe rodzaje wsparcia, d. informowanie o procedurach interwencyjnych i placówkach zajmujących się pomocą długofalową.		
GRUPA WSPARCIA				
1.	Spotkania grupy wsparcia z elementami edukacji i terapii	a. przezwyciężanie poczucia wstydu, poczucia winy oraz budowanie siły, nadziei i poczucia wartości; b. walka z poczuciem osamotnienia z własnymi problemami; c. dostarczanie motywacji i energii do działań mających na celu rozwiązanie problemu; d. szukanie wspólnymi siłami rozwiązań trudnych sytuacji; e. zaspokajanie potrzeby akceptacji i zrozumienia ze strony innych; f. motywowanie do podejmowania działań, których oczekiwanym rezultatem będzie przerwanie występowania przemocy w rodzinie; g. motywowanie do działań pozwalających na branie odpowiedzialności za siebie i uwalnianie od przekonania o odpowiedzialności za partnera.		

W trakcie trwania zajęć mogą nastąpić zmiany dotyczące tematyki bądź sposobu realizacji zajęć zależności od potrzeb grupy.

4. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej obejmuje minimum 14 godzin zajęć grupowych. Zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu, a każde zajęcia trwają ok. dwie – trzy godziny zegarowe. Spotkania indywidualne uzależnione są od potrzeb osób uczestniczących w programie. Tematyka spotkań będzie dostosowana do indywidualnych potrzeb uczestnika i jego problemów. Udział w Programie jest bezpłatny. Grupa ma charakter zamknięty (z możliwością dołączenia do grupy tylko do trzeciego spotkania). Grupa liczyć będzie pomiędzy 3 a 8 uczestników.

5. ADRESACI PROGRAMU

Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 – 2026 skierowany jest do mieszkańców powiatu, w szczególności do:

**Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026**

- 1) rodzin, w szczególności osób zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej,
- 2) osób doznających przemocy domowej,
- 3) świadków przemocy domowej.

6. ZASADY UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

1. Zadeklarowanie pisemnie swojego uczestnictwa w Programie i udział w spotkaniach.
2. Informowanie o planowanych nieobecnościach.
3. Podpisanie zgody na kontaktowanie się pracownika Programu z instytucjami.

Każde uczestnictwo osoby biorącej udział w zajęciach powinno być odnotowane na liście obecności, obejmującej: datę spotkania, czas trwania spotkania, liczbę godzin, czytelne podpisy uczestników Programu oraz prowadzących/prowadzącego oddziaływania.

7. DOKUMENTACJA

Wszystkie działania podejmowane w ramach Programu są dokumentowane poprzez:

1. listy obecności,
2. podpisane przez uczestnika zgody na kontakt z instytucjami,
3. ankiety,
4. dokumentację indywidualną: ogólne zapisy — podstawowe dane informacyjno-diagnostyczne, kontrakt, tematyka spotkań-karta pracy,
5. raport

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program mający na celu udzielanie pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej może być finansowany z:

- 1) budżetu Powiatu Stargardzkiego,
- 2) dotacji oraz projektów w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 3) dotacji oraz projektów w ramach środków z Ministerstwa Sprawiedliwości,
- 4) funduszy zewnętrznych, w tym: z programów unijnych,
- 5) oferowanego wsparcia przez inne podmioty.

9. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring Programu odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonania zadań określonych w programie. Informacje te będą przedkładane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu dotyczącym działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie.

Ewaluację poszczególnych zadań Programu przeprowadzi Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie poprzez zbieranie, analizę i interpretację danych zebranych podczas monitoringu. Celem ewaluacji będzie ogólna ocena wartości Programu, czyli jego trafności, skuteczności i efektywności, co będzie znaczące przy planowaniu dalszych działań związanych z realizacją niniejszego Programu.

*Program pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej
dla Powiatu Stargardzkiego na lata 2024 -2026*

10. ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

1. podniesienie świadomości uczestników grup wsparcia na zjawisko przemocy;
2. nabycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach;
3. odzyskanie poczucia własnej wartości;
4. odzyskanie poczucia bezpieczeństwa;
5. nabycie umiejętności zachowań asertywnych;
6. odzyskanie równowagi psychicznej;
7. nabycie wiadomości i umiejętności korzystania z różnorodnych form wsparcia i pomocy ;

